

S'ANIMALET VERD¹

Açò vol dir que era un rei que tenia tres fiis. Es major era de nom Pere, s'altre Joan i es petit Bernadet.

Una vegada el rei es va posar malalt, i va pren de tan malament sa malaltia, que va quedar ben cego d'es dos uis.

Van començar a fer comparèixer doctors i adobants, i tots deien lo mateix:

—Aquesta malaltia no té cura en no ser que duguin s'Animalet Verd i aquest li tiri dues gotes damunt cada ui.

Quan es tres fiis van sentir es dictat d'es metges i adobants, tots tres van fer es mateix pensament; es presentaren a son pare i li van dir:

—Mon pare, noltros esteim resolts a anar a cercar s'Animalet Verd, costi lo que costi i sigui allà on sigui, per veure si vos curareu.

—Idò, fiis meus, preniu es doblers que hàgiu de menester, enmenau-vos un cavall perhom i anau a cercar-lo; i es qui me'l portarà, serà hereu de sa corona.

Ells agafen una bossa perhom, plena de doblers, ensellen un cavall cada un i parteixen tots tres per un camí, *tris-tras tris-tras*. Quan van esser enfora, van trobar tres boques de camins; allà es despediren i cada un va prendre tot sol per un d'aquells camins.

En Bernadet parteix deveres amb es cavall, i se n'anava que boni bé no tocava sa terra, fins que va arribar prop d'una casa i començà a sentir crits i fidemón. S'hi acosta i demana:

—Idò, ¿que és què hi ha, que raonau tant?

—Ja ho veis, germanet — van respondre es de la casa — mon pare es va morir fa uns quants dies; va deixar cent duros en deute an aquest homo, que ara ve a reclamar-los i noltros no tenim més que misèria. .

—¿Per açò feis tanta renou? — va dir ell —. Fer una obra de misericòrdia costa poc, i qui bé fa, bé trobarà. Jau, vet aquí es cent duros i anauvos-ne d'aquí. —Gràcies, germanet — deia aquella gent, tota agraïda un bon favor mos heu fet.

—A Déu sien dades — va respondre ell — Pega fuetada an es cavall, i per avall s'ha dit, i fora vessa a cercar s'Animalet Verd per curar son pare.

Al punt es començà a fer tard; un grop de nu volats pujava, i prest vénga llamps i trons que feien feredat; però ell era valent i per res es retgirava. A's cap d'una estona de caminar va trobar un homo, que era s'ànima d'aquell mort que havia deixat es cent duros de deute, i li va dir:

—Idò, jove, i de què vas, amb aquest mal temps i per aquests camins?

¹ *Me la van dir* En Bernat Villalonga i en Nenci Cavaller, que la sabien de Na Maria Barber (a) Niu, de Migjorn Gran.

—De què vaig? va respondre ell — a cercar s'Animalet Verd. No me'n sabrieu donar indicis?

—Si; no deixis mai aquest camí; i quan seràs molt enfora, veuràs un llumet; arriba-hi, que és una caseta de gegants, que de dia dormen; entra-hi, i dintre hi trobaràs s'Animalet Verd que cerques; pren-lo i fuig totd'una, però alerta a tocar sa gàbia, perquè està tota voltada de picarolets que despertarien es gegants, i te matarien.

—Moltes gràcies, germà—, va dir ell; i parteix d'allà.

Camina que te camina, va afinar es llumet enfora; s'hi acosta, i va ser sa caseta. Hi entra i va trobar totd'una s'Animalet Verd; l'agafa, i ja anava per fugir quan va pensar:

—Ai! I ara he de deixar aquesta gàbia tan polida? Jo me l'enduc; massa que siestic alerta no farà renou. Prova d'agafar-la poc a poquet; però just la va ferir, sonaren es picarolets i van sortir una partida de gegants que l'agafaren i li van dir:

—Mira, ara t'hauríem de matar, però t'amollam perquè mos duguis *s'Espasa de Roldant*, i no te donarem s'Animalet Verd que no mos la duguis.

Ell es torna posar dalt es cavall i deveres ja és partit cap a cercar *s'Espasa de Roldant*, fos allà on fos.

D'es cap d'una bona estona que caminava, li torna comparèixer aquell mateix homo de s'altra vegada i li digué:

—¿Ho veus què t'ha succeït per esser temós? Si tu m'haguessis cregut a jo, i no haguessis tocat sa gàbia, res d'açò t'hauria passat, i ara ja tendries s'Animalet Verd.

—Sí que teniu raó —, va dir ell.

—I ara a on vas?

—A cercar *s'Espasa de Roldant*. ¿No em diríeu per on he prendre per trobar-la?

—Sí que ho sé — va dir ell—; no deixis aquest camí, i quan seràs molt enfora tornaràs trobar una caseta de gegants. Allà dins hi ha *s'Espasa de Roldant*. Entra-hi i agafa-la; però no toquis s'estoig, que també té picarolets, i si el toques, despertaràs es gegants i t'agafaran.

—No hi ha por que el toqui! — va dir ell.

Aquell homo passà; ell torna mostrar es fuet an es cavall, i d'allà s'ha dit cap envant.

Afina enfora sa caseta, i cap a ella parteix deveres. Arriba su al davant, bota d'es cavall i entra. Just que és dintre, ja veu *s'Espasa de Roldant*, lluenta com un mirai, i l'agafa per endur-se-ne-la; però així que veu s'estoig, en quedà encantat:

—Ai! Quin estoig més polit! I ara l'he de deixar? Mai seré tan boig! Jo me l'enduc.

L'agafa, i així, *diriding-ding-ding*, comencen a sonar es picarolets. Es gegants es desperten, i ja ho crec que el van agafar tot d'una. Me'l fermen ben fermat, i ell que no feia més que cridar:

—Amollau-me; desfermau-me, dic!

—No t'amollarem —li van contestar ells —si no promets de dur-mos es *Cavall de ses quatre forces*.

—Si que vos el duré — respongué ell —. Jo vos ho promet.

L'amollen, ell puja dalt es cavall, li pega unes quantes clinques i es cavall parteix escapat que no podia més. Quan va esser enfora, li torna comparèixer s'homenet de cada vegada i li va dir:

—¿ Què ho veus, què guanyen, de ser temosos? Tu no vols creure; per açò te succeeixen aquestes coses. I ara, a on vas?

—M'en vaig a cercar es *Cavall de ses quatre forces*; no em diríeu a on deu ser?

—Sí —va respondre s'homenet —; segueix sempre endavant per aquest camí, i quan seràs molt enfora trobaràs una caseta de gegants, i en es costat una establa; entra-hi i allà dintre hi trobaràs es *Cavall de ses quatre forces*. Ferma'l amb es cabreste i emmena-te'l; però no li posis sa sella, perquè si la toques, tot d'una es picarolets començaran a sonar i es gegants t'agafaran.

—No la tocaré cert, per polida que sigui!

Torna pegar unes quantes candongues an es cavall, i *hala envant! hala envant! hala envant!*, se n'anava com es vent, de deveres, fins que va veure enfora sa caseta que s'homenet li havia dit.

Arriba, davalla d'es cavall i entra dins s'establa. Ferma es *Cavall de ses quatre forces* amb es cabreste, i ja se n'anava quan afina sa sella a un racó, tan polida que brillava.

—Ai! — va dir ell quina sella més polida! Es una llàstima haver-la de deixar; un no gosa. Massa que de dins sa caseta no se n'entemeran!

Va per agafar-la, i així que la toca, *din-diriding diriding ding-ding*, es picarolets que es posaren a sonar, i al punt arribaren es gegants i van agafar En Bernadet.

—Amollau-me; amollau-me, dic —cridava ell—. Amollau-me, que no vui romandre per aquí; prou feines tenc!

—No t'amollarem, cert, mentres no mos promets que mos duràs la *Flor del Món*; i si mos la dus, llavors te donarem es *Cavall de ses quatre forces*.

—Així quedam, idò —, va dir En Bernadet. Va pujar dalt es cavall, li dóna unes quantes cinglades, parteix al trot, *tris-tras tris-tras*, i al punt no el van veure.

Quan va ser molt enfora, li torna sortir s'homenet i li va dir:

—Ja ho veus, què guanyes amb ses teves temes. Qualque vegada et camparàs malament; si ets tan temós, trobaràs barra de cap i et posaran un sau nou. Ves què l'havies de fer, a sa sella!

—Tota sa raó teniu; però ja està fet, i Déu mos guard d'un *ja està fet*.

—Ja és ver. I ara a on vas?

—A cercar la *Flor del Món*; i creis que estic ben embarassat, que no sé per on he de prendre per trobar-la.

—Saps què has de fer? Segueix es mateix camí que dus, i quan seràs enfora trobaràs una ciutat molt gran. Tresca per allà fins que veuràs tres joves a un balcó, i una d'elles tindrà un mocador en ses mans; aquella jove és la *Flor del Món*. Tu passeja't per baix d'es balcó i a ella li caurà es mocador; cui'l tot d'una, i, encara que te'l demani, no l'hi donis; digues-li que davalli; ella davallarà i tu te la podràs endur.

—Bé va — respongué En Bernadet —; no passeu ànsia, que jo la duré.

Dóna xufla an es cavall, i d'allà s'ha dit, cap a cercar la *Flor del Món*; i vos assegureu que corria de bo; semblava que no tocava sa terra.

Al punt va afinar enfora cases i més cases; s'hi acosta, i va ser sa ciutat. Tresca qui tresca, trobà es balcó d'una casa gran, a on hi havia ses tres joves, una d'elles polida com un sol, que tenia un mocador. Comença a passejar-se per allà baix; va encendre un xigarret, i a l'instant, *puf*, es mocador li va caure.

En Bernadet el va agafar i sa jove li digué:

—Bon jove: ¿Me voldríeu dar es mocador que m'ha caigut?

—Davalla, i te'l daré.

La *Flor del Món* debaixà d'es balcó, i quan allargava sa mà per pendre es mocador, En Bernadet l'agafa, la puja dalt es cavall, pega *tintina* an aquest, i per avall s'ha dit, cap a sa carretera. I d'allà enfora, camina que te camina, fins que va arribar a sa caseta d'es *Cavall de ses quatre forces* i va trobar es gegants defora.

—Ja la duc, ja, a la *Flor del Món*, —va dir En Bernadet —. Jau, vet-la aquí, i voltros donau-me es Cavall.

Treuen es *cavall de ses quatre forces*, En Bernadet s'hi posa damunt i elsi va dir:

—Ara que m'he de separar de la *Flor del Món*, deixau-me donar-li es darrer abraç.

Es gegants hi van consentir; ell agafa sa jove per abraçar-la, li dóna estirada i la va pujar dalt es cavall; pega uns quants esclafits, i es cavall va partir com es vent de deveres, i me va deixar es gegants amb ses mans buides i fent sa rabieta com veien que havien quedat sense la *Flor del Món* i sense es *Cavall de ses quatre forces*.

En Bernadet en un promís va arribar a s'altra caseta de s'*Espasa de Roldant* i també va trobar es gegants ben desperts que l'esperaven.

—Ja el men, ja, an es *Cavall de ses quatre forces*; ja podeu preparar s'*Espasa de Roldant*, i lo promès sia atès.

Es gegants treuen s'espasa i s'estoig i li diuen: —Hala! Debaixa d'es cavall i noltros te donarem s'espasa. Però abans que ells tinguessin temps de fer debaixar la *Flor del Món*, En Bernadet pega bot, salta dalt es cavall, li venta cirera, i deveres parti cap enfora i

va deixar es gegants badant sa boca an es vent i diguent batais i batais, de maleits que estaven.

En Bernadet segueix per avall amb es *Cavall de ses quatre forces*, *s'Espasa de Roldant* i *la Flor del Món* fins que va arribar a sa darrera caseta, que era sa de *s'Animalet Verd*. Es gegants ja estaven per sa carrera, i ell, tot d'una que else veu, ja diu:

—Hala! ¿Que encara no teniu arreat *s'Animalet Verd*? Jo vos duc *s'Espasa de Roldant*, i és ben hora, si hem de fer barata.

—En voler, — respongueren es gegants.

Entren dins sa caseta i treuen sa gàbia amb *s'Animalet Verd*, el donen an En Bernadet qui estava dalt es cavall, i mentres ells anaven a agafar *s'Espasa de Roldant*, — ja ho tenc tot, ja! — va dir En Bernadet pega bolet an es cavall, i aquest parteix com si hagués vist el mal esperit, i va ser un moment i no en van veure ni la pols, d'ell.

Es gegants van quedar com a bojós; no se'n podien donar raó, de sa passada, i van quedar renegant enmig d'es camí.

En Bernadet no cabia en pell, com se veia amb totes aquelles penyores; no vos dic si frissava d'arribar a ca seva per poder mostrar aquells arreus tan polits i curar son pare!

Quan va esser a ses tres boques d'es camins, va trobar ets altres dos germans En Pere i En Joan, que venien motxos perquè no havien pogut trobar *s'Animalet Verd*. En Bernadet, tot gojós, els hi va mostrar, i ells li posaren tanta enveja, que tots dos es van pactar per fer-n'hi una de grossa. Es germà segon va dir:

—Trob que l'hauriem de matar, perque, si arribam a sa casa i ell cura mon pare, serà s'hereu i noltros haurem de ser comandats per ell. Trob que l'hem de matar, i massa que mon pare no en sabrà res.

—Ca! Tampoc no importa tant; basta que el tirem dins un pou, i ell tot sol s'arribarà a morir —va dir es major.

L'agafen, li prenen tot lo que duia i el tiren dins un pou que hi havia allà prop amb molt poca aigo; el van deixar allà dintre plorant i ells se'n van anar a ca seva i van dir a son pare:

—Ja venim, ja, i el duim, a *s'Animalet Verd* i altres coses ben polides.

—¿I d'es vostro germà petit, d'En Bernadet, no en sabeu noves?

—No, ni l'hem vist, ni sabem per on para —, van respondre ells.

Son pare es va posar trist, però ells dos li van dir:

—Ja vindrà ell, no passeu ànsia; parau, ara, i *s'Animalet Verd* vos tirarà ses dues gotes damunt ets uis i quedareu bo.

Bé ho van provar i es van esforçar perquè *S'Animalet Verd* li tiràs ses gotes damunt, però de cap manera ho van poder conseguir.

— Com serà açò? deien ells.

Es miren *s'Espasa de Roldant* i van veure que estava tota roveia. Van a veure es *Cavall de ses quatre forces* i vol dir que totes les havia perdudes, i la *Flor del Món* que estava trista, trista, qui sempre plorava.

Mentrestant que En Bernadet va estar dins es pou, li va comparèixer aquell homenet de sempre, el va treure defora i li va dir:

—Mira, vés deveres cap a ca teva, que es teus germans han fet creure a ton pare que tu ets mort, i tot lo que era teu està trist i rovei.

En Bernadet se'n va cap a ca seva; i quan arribà, son pare va tenir s'alegria més grossa que es pot tenir, es *Cavall* va recobrar ses forces, la *Flor del Món* va tornar més alegre, *s'Espasa de Roldant* lluenta com abans, i *s'Animalet Verd*, aixi que En Bernadet el va agafar, va revivar; i ell se'n va a son pare, li tira ses dues gotes damunt ets uis, i va quedar ben sà i ben bo a l'acte.

Quan En Bernadet li va contar tot lo que li havia passat, son pare li va dir:

—Mira, Bernadet, tu ets s'hereu de sa meva corona, i si vols matar es teus germas mata'ls, que s'ho mereixen.

—No, mon pare, jo else perdon —va respondre ell—; si ells es porten bé amb jo, per sempre seran perdonats. Jo lo que vui es que em deixeu casar amb la *Flor del Món*.

Son pare li va concedir es permís, i es casaren; van fer unes grans festes i van viure en pau i feliços, anys i més anys, fins que es van morir. I qui no ho creu, ja sap què ha de fer: Anar-ho a cercar.

Rondalla extreta de *Rondaies de Menorca* volum II d'**Andreu Ferrer Ginard**